

Trước là trắng gió, sau ra đá vàng

Độc "Đá vàng", thơ, Đinh Nam Khương, NXB Hội nhà văn

Có lẽ sự thành công của "Đợi chờ gió và trăng" như một ngọn gió thổi căng niềm đam mê thơ Đinh Nam Khương cháy rực thành sự sung mãn, để anh tiếp tục đến cùng bạn đọc với tập "Đá vàng". Tập thơ này có đậm chín, vẹn đầy hơn về mọi mặt so với "Đợi chờ gió và trăng", kể cả cái hồn thơ mệnh mang, lãng đãng, cả tính triết lý và nhân văn.

Trong khi nhiều người đắm mình trong những câu thơ bàng bạc bởi nỗi buồn, nhớ, thất vọng... như một mốt cũ trở lại sau hơn nửa thế kỷ thơ mới ra đời, thì thơ Đinh Nam Khương lại khác. Những câu thơ của anh buồn đấy, đau đấy, tự trào đấy, nhưng bao giờ cũng ánh lên niềm lạc quan trong mọi hoàn cảnh. Có lẽ vì thế mà đọc thơ Đinh Nam Khương, ngoài thụ cảm những âm hưởng đầy chất tâm giao, độc giả còn như được truyền thêm nhiệt huyết, để sống, để yêu và vượt lên mọi thử thách. Quan niệm của Đinh Nam Khương thật rạch ròi, đúng ra là sự mạnh mẽ của anh in dấu trong từng câu, từng chữ, bộc lộ niềm yêu cuộc sống mãnh liệt:

Hãy đổi mặt với cuộc đời
Buồn chán để làm gì
Thời gian không trở lại

(Thời gian)

Cho dù Đinh Nam Khương có lúc tự giễu là "ma chê quỷ hờn", thì cái nhìn của anh vẫn chất chứa niềm tin yêu cuộc sống đến lạ:

Thế mà ngõ vẫn nhiều hoa
Dẫn tôi cứ thế bước ra chân trời

(Lời thưa)

Như viên ngọc quý giữa dòng chảy của thơ hiện đại, "Đá vàng" đã mang đến cho người đọc những ám ảnh đến ngạc nhiên và thú vị vì ý tưởng rất hiện thực nhưng lại rất mới lạ và thật sự hấp dẫn:

Người ta lấy cối đá
Úp lên một cái măng tre
Lặng im chờ măng tự chết!...
Một năm, hai năm
Măng đẩy cối đá lên cao
Trông giống cái ô rất lạ!
Cối đá quất
Ta che mưa che nắng cho anh
Sao không có lời cảm ơn ta

(Cối đá)

Hình tượng thơ ấy của Đinh Nam Khương đã ám ảnh, những câu hỏi cuối bài càng như một dấu lặng lắng trong lòng người đọc, để lay thức và ngân sâu. Chắc ai đó trong đời chẳng một lần biết

đến cái sự thật trớ trêu ấy, nhưng phải đợi tới Đinh Nam Khương, bằng cách cảm của riêng mình mới nói ra được. Những câu thơ chất chứa nỗi niềm, thấm đẫm sự trải nghiệm nên cảm giác như anh viết ra là để giải phóng năng lượng tự thân, giải thoát khỏi những ản ức mà anh cảm nhận từ một góc số phận. Thấp thoáng nụ cười không thành tiếng và cả giọt nước mắt chát đắng lẫn chậm chậm trên gương mặt của người viết trong từng con chữ cứ ngỡ vô tri. Có lẽ mỗi bài thơ đi từ nỗi đau ấy mới là lý do để Đinh Nam Khương nhận được sự sẻ chia sâu sắc của độc giả...

Hình như khi đến tận cùng của tâm trạng, Đinh Nam Khương không còn chú ý nhiều đến hình thức thể hiện. Anh bước vào lãnh địa thơ tự do một cách vô thức. Điều đó tạo nên một sắc diện mới cho Đinh Nam Khương, mạnh mẽ và ngang tàng, khác hẳn một Đinh Nam Khương dịu dàng, thuần phác trong thể thơ truyền thống, với những câu thơ đa diết, nao lòng. Những câu thơ nửa tự sự, nửa ngụ ngôn, nghe có cả tiếng thở dài đau xót, mà có cả sự giễu cợt khinh khi, đã tạo nên sức hấp dẫn:

Im lặng nhất trên đời này
Tiết kiệm sức lực nhất trên đời này
Thành công nhất trên đời này
Bói cá

(Bạc cao thủ)

Hay:

Mồ hôi cạn dần
Nước cạn dần
Hy vọng lớn dần
Ta thở dài
Trên mặt bùn
Trơ ra lũ rắn nước

(Tát cá)

Cách dùng hình ảnh thật dung dị, thật gần gũi với đời thường của Đinh Nam Khương đã gây được ấn tượng và sự đồng cảm sâu sắc nơi người đọc. Có lẽ đó là kết quả của những bất hạnh liên tiếp giáng xuống cuộc đời anh, của 10 năm ẩn cư nơi rừng thanh núi vắng, để ngẫm ngợi và bút phá...

Trong sự cô đơn thăm thẳm giữa cuộc đời trăm ngả sóng dồi, Đinh Nam Khương trầm tĩnh lắng suy với cái nhìn khách quan về nhân thế, mà tâm hồn tràn đầy nỗi niềm. Vì thế những câu thơ vừa có vẻ khắt khe phán xét, lại vừa độ lượng bao dung... Anh tự nhận lấy trách nhiệm trong sự dẫn thân với thơ của mình:

Vác đời nhân ái chứa chan
Vác luôn cả nỗi gian nan cõi người

(Vác thơ)

Không phải là một trái tim nhân hậu, sẵn sàng vì người khác, làm sao Đinh Nam Khương viết nên những câu thơ đầy xúc động thế này:

Xin giời giời cứ đầy tôi
Bao nhiêu sung sướng tặng người khổ đau

(Giời đầy)

Thăm sâu trong trái tim Đinh Nam Khương luôn là sự dịu dàng đắm thắm. Khi anh rủ rỉ bày tỏ lòng mình một cách tự nhiên, tâm hồn anh hiện ra trên từng trang giấy. Không phải Đinh Nam Khương làm thơ đâu, mà là anh đang khe khẽ hát với lòng mình trong những giây phút thanh thản, không vướng gợn bụi trần:

Về làng giữa lúc đứng trưa
Gió đưa đưa gió, mây vừa ngủ say
Cây cau trước cửa cao gầy
Hương thơm ngan ngát những ngày xa tôi

(Quê hương)

Đinh Nam Khương và bức tranh quê bằng tâm thức, tình cảm với quê hương đã được nuôi nấng đầy đủ hơn sau 10 năm gắn bó trong sự chiêm nghiệm... Đây cũng là những giây phút hiếm quý để cái nhìn của Đinh Nam Khương đắm lại, vợi bớt nét nhọc nhằn. Sự gắn bó với quê hương thật thánh thiện và chân thành. Anh thanh thoi thả hồn trong cõi thanh thang, để ngắm gió, ngắm mây như một anh nông dân trọn đời gắn bó với lũy tre làng:

Trắng vàng mây trắng về đâu
Sông Ngân ai đứng bên cầu đợi ai

(Kỷ niệm)

Như một cung trầm của cuộc sống, mỗi bài thơ của Đinh Nam Khương bao giờ cũng gọi cho người đọc tình cảm diết da, lắng sâu, vợi vợi... Sau bao mất mát, hằng huyệt trong tình cảm, sau những tháng năm ngấm ngòi về 2 từ hạnh phúc, trái tim anh bừng thức, đắm say và khát khao như một chàng trai trẻ lần đầu yêu, và được yêu. Chàng thi sĩ trẻ đa tình đến nỗi:

Ước gì đêm cứ thật dài
Vải chua thành ngọt, áo cài nửa khuy
Ước gì còn nửa bên kia
Gió đêm cời nốt trầm đĩa dưới trăng

(Kỷ niệm)

Cảm giác khắc khoải dồn nén trong thơ. Chỉ là trái tim yêu hết mình, đến nỗi luôn đau đáu lo mất mát, hằng huyệt, nên Đinh Nam Khương mới mặn nồng được đến thế...

Mỗi bài thơ như là một mảnh ghép cuộc đời, khắc họa thật rõ nét con người, tình cảm của Đinh Nam Khương. Sống hết mình, yêu cũng hết mình, để những vần thơ cứ sâu nghĩa nặng tình và nồng nả đắm say, ngọt ngào da diết...

Đinh Nam Khương lại đi giữa cuộc đời, trầm tĩnh nhưng đầy tin yêu, sau nhiều năm dài ẩn dật nơi núi vắng. Anh hòa nhập vào cuộc sống mà anh từng xa lánh, để thấy rằng ánh sáng tình người vẫn chói lòa muôn nẻo, là cội gốc để anh vươn lên, giữa bao dung nhân ái của lòng mình, trước đắng cay trải nghiệm... Chính thơ đã dắt lối cho anh đi giữa vòng tay bè bạn, cho anh cảm nhận được tình yêu vẹn đầy của cuộc đời mà anh từng có lúc nghĩ không bao giờ có nữa. "Đá vàng" - tiếng nói từ trái tim anh đã giải bày hết thấy...